

Նախաճաշային հայաստանի «հնարավոր բոլորը» սարել էր Բյուսեյ

Հայաստանի ԱԳ նախարար Էդվարդ Նախաճաշայինը երեկ Բյուսեյում հանդիպել է Եվրոպական միության արտաքին և անվտանգության հարցերով բարձր ներկայացուցիչ Զեթին Էթերնի հետ:

Մամուլի հաղորդագրության համաձայն՝ ողջունելով Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարին՝ ԵՄ բարձր ներկայացուցիչը նշել է, որ այս հանդիպումը լավ առիթ է մեծ փոխանակելու Հայաստանի առաջ քանակ համագործակցությունը Եվրոպական միության հետ՝ հիմնվելով այն համաձայնագրերի վրա, որոնք վերջին տարիներին գրանցվել են Հայաստան-Եվրոպական միություն հարաբերություններում:

Էդվարդ Նախաճաշայինը նաև նշել է, թե ԵՄ-ի հետ իր հարաբերությունները կառուցելիս, նաև Արևելյան գործընկերության նախաձեռնության օգնակցությունը,

Երբ ընտրություն չկա, «ընտրություններն ազատ են թափանցիկ են»

ՎԱՏԻՍ ԱՅԵՆՅԱՆ
Այսօր Ադրբեջանում նախագահ են «ընտրում»: Զվեարկության արդյունքները կարելի է կանխորոշված համարել: Իլ-համ Ալիևը «կասանա» ձայների ավելի քան 80 տոկոսը: Փաստացի փորձարար, որդես այդպիսին, չի իրականացվել: Նախ, ընտրական օրենսգրքում կասարվել է փոփոխություն, որով նախընտրական փորձարարության ժամկետները գրեթե 3 անգամ կրճատվել, 60 օրից հասցվել են 22-ի: Երկրորդ, իբրև կուսակցությունը հայտարարել է, որ իրենց թեկնածուն «փորձարարություն իրականացնելու կարիք չունի»: Երրորդ, առաջադրված թեկնածուներից 9 թայֆարել են

մեկի՝ Ջամիլ Հասանլիի դեմ: Այս իրավիճակում խոսել ընտրությունների մասին՝ նշանակում է ծաղրել նախ արքեպիսկոպոսական, ապա եւ միջազգային հանրությանը: Բավական իբրև վարչախումբն անցել է նաև այդ սահմանը: Հոկտեմբերի 7-ին Իլիամ Ալիևը իրավիճակ է կառավարության միջև եւ մի ֆանի կոտ հայտարարություն արել «Ադրբեջանի ներքին գործերին միջամտելու անթույլատրելիություն» թեմայով: Մեկնաբանների կարծիքով՝ «դա ուղղված էր Արևմուտքին, ֆանի որ Ռուսաստանը, Թուրքիան եւ Իրանը չեն անդադրադեմ Ադրբեջանում մարդու իրավունքների խախտումներին»:

Ռուսաստանի դեմոկրատները ոչ միայն չանդադրադեմալու, այլև փաստացի ռեժիմին աջակցելու ֆայլերի մեջ է: Զվեարկությունից մեկ օր առաջ Բաբկովը «Եղիմայա Ռուսիա» կուսակցության ներկայացուցիչը «մեծ մասամբ դրական» է գնահատել «ընտրությունների նախադրարարական փուլը»: Նույն օրը Միացյալ Նահանգների դեմոկրատներին խոսնակը բոլորին հորդորել է «խաղաղ մասնակցել ընտրական գործընթացին, զստվածությունը ցուցաբերել եւ մինչեւ վեարկությունը, վեարկության ընթացքում ու դրանից հետո կանխել բռնությունները»:

Տես էջ 5

եւ Եվրոպական միության հարաբերությունների հետագա զարգացման նպատակով ձեռնարկելիք համաձայնագրերի շուրջը:

Նախարար Նախաճաշայինը ընդգծել է, որ Հայաստանը ցանկանում է հնարավոր բոլոր ուղղություններով

Հայաստանը ձգտում է ունենալ սեր, խոր եւ ընդլայնված համագործակցություն՝ նկատի ունենալով, միաժամանակ, Հայաստանի քաղաքացի բխող մասնակցությունն այլ ինտեգրացիոն գործընթացներին:

Տես էջ 3

Ճվի թանկացումը՝ կերի թանկացման հետեւան

Թռչնաբույծների միության նախագահ Սերգեյ Ստեփանյանը երեկ տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում ասաց, որ Ճվի թանկացումը թայմանավորված է կերի թանկացումով, որը մշակական բնույթ ունի: Նա նաև տեղեկացրեց, որ օգոստոսին Ճվի արտադրության նվազում է արձանագրվել, ինչը 2011-ի օգոստոսին արձանագրված գերարտադրության հետեւան է: Այդ ժամանակ արտադրողները ստիպված թակասեցրին թռչունների ֆանակը եւ թայմեցին այնքան, որքան անհրաժեշտ էր ներքին շուկայի ստանդան համար: Միության նախագահը տեղեկացրեց, որ Նոր տարում հնարավոր է Ճվի դեֆիցիտ, որը կլրացվի ձուն ներկրելու միջոցով:

Պանիրն ու կաթնաճուղի թանկացել են, ո՞րն է դասձառը

Վերջին օրերին նկատելիորեն աճել են որոշ տեսակի կաթնամթերքի գները: Մասնավորապես, բոլոր դասերի արտադրողները թանկացրել են «Լոռի» տեսակի դանրի գինը 300-500 դրամով, այժմ 1 կգ-ն արժե 2500-2800 դրամ: 30-40 դրամով թանկացել է նաև 200 գ կաթնաճուղի: Ամենայն հավանականությամբ, այս թանկացումները սեզոնային գործոնի հետեւան են: Սակայն, ինչպես սովորաբար է դասահում, այս անգամ եւս, դա տեղի է ունենում միաժամանակ, ինչը կարող է լինել գերիշխող դիրքի չարաճահան կամ հակամրցակցային համաձայնությունների արդյունք: Այդ դեմոկրատ այս երեւույթը թեթեւ է հայտնաբերել սննդամթերքի մրցակցության դասարանության համաձայնագրի ու արտադրության կենտրոնում: **Ա. Մ.**

Թուրքիան Սիրիայի սահմանում դարձաւ կառուցում

Թուրքիան սկսել է դարձաւ կառուցել Սիրիայի սահմանի այն հատվածներում, որոնցով անօդային անցումներ առավել հաճախ են դասահում: Տեղական իշխանություններին վկայակոչելով՝ այդ մասին հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը:

Շինարարությունը սկսվել է Նուսայբին ֆաղափ քաղաքում, սիրիական Կամիշլի ֆաղափից ոչ հեռու, որտեղ աղբուր են ցաւ ֆրոնտ եւ հաճախ տեղի են ունենում ֆաղափացիական դաստիարակման մասնակից սարքեր ուժերի բախումներ: Թուրքական իշխանություններին սկսվելու, սահմանն անցնելը անչափ հեշտ է հեշտ այդ մասում:

Պարսի բարձրությունը երկու մեթր է, իսկ վերելում փշա-

լար է ամրացվում, գրում է Hurriyet Daily News-ը: Թե որքան է լինելու սկսված հատվածի երկարությունը, առայժմ չի հաղորդվում:

Ավելի վաղ Անկարան որոշել էր դարձաւ կառուցել սահմանի մեկ ուրիշ հատվածում՝ Հաթայի նահանգում: Այստեղ դարսի երկարությունը կկազմի 2,5 կիլո-

մետր: Թուրք-սիրիական սահմանի ընդհանուր երկարությունը 800 կիլոմետրից ավելի է:

Սահմանամերձ քաղաքներում իրար դուրսը լարված է 2011-ից Սիրիայում ծավալված ֆաղափացիական դաստիարակման դաստիարակում: Հակամարտության գոտուց Թուրքիա են անցել մոտ 500 հազար փախսականներ: Նրանց հետ սահմանը հաճախ անօդային կերպով հասում են սիրիացի աղսամբներ ու գորհայինները, ինչպես նաև մասնակցները: Ավելին, Սիրիայում մարտեր են մղվում երբեմն Թուրքիայի սահմանի անմիջական մոտակայքում: Անկարայում կարծում են, որ այդ ամենը լուրջ ստանդարտ է ստեղծում երկրի անվանական համար:

Արման Շերեֆի հանրագիտարանը

ՄԱՐԻՆԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Չարձանալի ժամանակագրությունն են արդյունք մի կողմից դժգոհում են արժեքների ունակոյից, բարձր ու հայեցիք բաների մոռացությունից, մյուս կողմից՝ իրար հետեւից այնուպիսի կորոնային աշխատանքների ստեղծման ակամաստան են դառնում, որոնց նախորդ տեսանկյունները կնախանձեին: Ուման, այդ, ազդված ներկա ամհոգի բարբերից՝ դեգրադացվում են, ուրիշները շարունակում են ջանքեր գործարդել՝ հաջորդ սերունդներին ինչ-որ արժանի բան փոխանցելու: Ամեն մեկին՝ իր Գողգոթան, իսկ մեմ դասմեմ մի հետաքրքրական նախաձեռնության մասին, որը կարող է բան ասել հաջորդ սերունդի ակամաջին:

Արման Շերեֆ, այս անունը լսած չեմ լինի: Լիոնում աղորդ հայ է, Ռամկավար Ազատական կուսակցության անդամ: Ընթացիկում մի երեսունհինգ տարի առաջ է դուրս եկել Պոլսից եւ հաստատվել Ֆրանսիայում: Նրա

ընթանի անվան հետ է կապվում Լիոնում հայտնի «Թամար» հայկական ճաշարանի անունը, որ մնում էր Լիոն այցելած ամեն հայ, նաև ֆաղափ այցելած օտարերկրացի բարձրաստիճան հյուր: Նրա ծնողներին բաժին է ընկել այն ճակատագիրը, ինչ ցեղասպանություն տեսած ամեն հայի՝ իրենց բնակավայրերից մի կերպ հեռացած նրա ծնողները ի վերջո միացել են Պոլսում: «Մեր գերադասանքը Վանի 1915-ի դաստիարակման մեծ կորուստներն են»: Հայրը սերասացի էր, մայրը՝ երեսուն-

ցի: Շերեֆ ազգանունը թուրքերից մնաց. «Թերեմ» թայֆ է նշանակում. ունիմ-չունիմ, չեմ գիտեր, բայց հայրիկս ստիպված եղած է Պոլսում իր ազգանունը փոխել, մեմ եղած են Բերբեր-լիոն», ասում է Լիոնից եկած եւ մեր խմբագրությունում իր գարնանալի աշխատանքը ներկայացրած Արման Շերեֆը:

Արման Շերեֆը 35 տարեկան էր, որ Պոլսից նրա ընթանից Ֆրանսիայի Լիոն ֆաղափում է հաստատվել: Ռամկավար դարձավ Ֆրանսիայում, ավելի վաղ՝ ԳԲԸՄ անդամ, Թեթյան մշակութային միության եղական կառույցի փոխնախագահն է եղել:

Սովորական հայկական ճակատագիր: Հիմա գլխավորի՝ սարիների նրա ջանքի ու, կարելի է ասել, նրա ունիկալ աշխատանքի մասին:

Արման Շերեֆը միջազգային ֆիլատելիս է: Տարբեր երկրներում միջազգային ֆիլատելիսական ցուցահանդեսների է մասնակցել, ճանաչում ունի դեռ Պոլսից: Թուրքական անցնելուց հետո էլ ֆի-

լատելիսական հիվանդությունը «մեջից չի թայֆան», եւ որոշել է հայկական հարուստ դաստիարակությունը ֆիլատելիայի միջոցով արտադրել: «Մասն անանկ տեղ մնացուցի, որ վերջ չունի», արամում է նա՝ ֆանի որ վերջ չունեն հայ դաստիարակությունը վկայող ֆիլատելիայի, փաստաթղթային բնօրինակների, դրամների, այցեֆարտերի եւ այլ խորհրդանշանային բնույթի վավերագրերը:

Այդ կարգի նյութեր ներառող մի ողջ հանրագիտարանային հաստ է Շերեֆը դաստատել՝ 356 էջով, որն, իհարկե, առկա նյութի սահմանը է: Եթե արունակի՝ եւս այդքան նյութ կա, այնքան որ հարուստ է ֆիլատելիայի միջոցով արտադրված մեր դաստիարակությունը: Նամակահիշատակների եւ այլ վավերագրերի դասկերտներն կցված են ծանոթագրություններ, որտեղ կան ինչպես դրանց ստեղծման կամ ի հայտ գալու, այնպես էլ բուն նյութի մասին դաստիարակություններ:

Տես էջ 3

Ժողովրդագրական լուրջ խնդիրներ հայաստանում

Երեկ Երևանում մեկնարկեց «Ժողովրդագրական մարահրավերները 2013-ում» համաժողովը, որի ժամանակ ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմնարանի ներկայացուցիչ Բրեյդի Բուլեթսոն նշեց, որ հայաստանը ժողովրդագրական լուրջ խնդիրներ ունի՝ արագադառն, սարեցների թվի ավելացում, ծնելիության ցածր ցուցանիշ եւ այլն: Իսկ մարահրավերների մասնախանութը գտնվում արդեն կենսական հարց է:

Հայաստանում աղքատությունը գնահատվում է 35 տոկոսից ավելի, բարձր են նաեւ գործազրկությունն ու արագադառն, ունենալ սարածափյուն համաչափ զարգացման խնդիր:

«Ժողովրդագրական մարահրավերները 2013-ում» համաժողովը, որը նախաձեռնել է ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարությունը եւ ՄԱԿ-ի Բնակչության հիմնարանը, նմանակ ունի ներկայացնել ժողովրդագրական մարահրավերների խորհրդային ուսումնասիրություններն ու համադասախան լուծումները: Ի. Պ.

Կարմազանուկը վերնսրվել է ԱՊՀ ՄԽՎ նախագահի սեղակալի դասնում

Աշխատանքային այցով Սանկտ Պետերբուրգում գտնվող ՀՀ Ազգային ժողովի փոխնախագահ Էդուարդ Կարմազանուկը երեկ մասնակցել է Անկախ ղեկավարների համագործակցության միջխորհրդարանական վեժնաժողովի (ԱՊՀ ՄԽՎ) դասախոսության եւ անվանագրության հարցերի մասնական հանձնաժողովի նիստին: Նա նաեւ վերնսրվել է ԱՊՀ ՄԽՎ դասախոսության եւ անվանագրության հարցերի մասնական հանձնաժողովի նախագահի սեղակալի դասնում:

Զարուհուն կփոխարինեն

Զ. Փոստանյանին ԵԵԽՎ հայաստանյան դասվիրակությունում ի վերջո կփոխարինեն: Ամենայն հավանականությամբ այս անգամ ՕԵԿ-ն իր սեղը չի գիշի ընդդիմությանը, ինչպես եղել է մինչեւ այժմ, եւ Զարուհուն փոխարեն դասվիրակության կազմում կընդգրկվի Սիեր Հահագեղյանը:

Ընդերքի Երևանում հայկական ձեռք

Ընդերքի Երևանում հայկական ձեռքի վերաբերյալ երեկ խորհրդարանական լուսններ էին Ազգային ժողովում: Աժ սնտեսական հարցերի մասնական հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Ավագյանի կարծիքով՝ Ընդերքի օրենսգրքի ընդունման հետ կապված ակնկալիքները արդարացի են, բայց ոչ ամբողջությամբ. գործնականում ընդունված Երևանի հարցեր են լուծվել, բայց կան ընթացակարգային մի շարք խնդիրներ, որոնք լուծման կարիք ունեն: Նրա գնահատմամբ՝ ընդերքի արդյունավետ Երևանում խնդիր կա, որը ղեկավար է նախ օրենսդրություն լուծել աշխատանքի կազմակերպման լուրջ մեխանիզմների ներդրմամբ: Մտնում է հասկանալ ի՞նչ է արդյունավետ կամ ո՞րն օգտին արդյունավետ: Հավանաբար՝ ոչ ղեկավարության, քանի որ մեր ընդերքը Երևանում է: Մ. Խ.

«Էկոնոմիսը» անդրադարձել է Սբ Կիրակոս եկեղեցուն

Բրիտանական հեղինակավոր «Էկոնոմիսը» շաբաթաթերթը անդրադարձել է Տիգրանակերտի (Դիարբեքի) Սբ Կիրակոս հայոց եկեղեցուն կից հայկական թանգարան կառուցելու ծրագրին, սեղեկացնում է «Արև» եռօրյան (Կահիրե): Թերթը հիշեցնում է, որ Դիարբեքիի ֆառաբաթեր Օսման Բայրեմիին ու Սբ Կիրակոս եկեղեցու թողարկման խորհրդի անդամ Մարտին Բայրեմիին հայտնաբերվել էին դեռևս այս քաղաքում հուլիսի կեսերին: Թանգարանում ցուցադրվելու են հայերի վերաբերյալ հնություններ, փաստաթղթեր եւ սեղեկություններ հայադասական կառուցների մասին:

«Էկոնոմիսը» եկեղեցու վերակառուցումը համարել է հայերին սիրահանելու թուրքիայի իշխանությունների ֆառաբաթերի մի մասը, միաժամանակ հիշեցնելով, որ Թուրքիան դեռևս Երևանում է հերքել հայերի ցեղասպանության դասնական իրողությունը: Պարբերաթերթը նաեւ նշել է, որ եկեղեցի են այցելում օրական հարյուրավոր մարդիկ, որոնց թվում նաեւ իսլամացած հայեր: «1915-ի իրականությունը կարելի չէ թաքցնել, բայց որդես երիտասարդ հայ, են չեն ուզում ճանաչվել որդես զոհ, որովհետեւ հոյաք զա-

ՀՀԿ-ն՝ նորովի. կուսակցությունը մտադիր է վերադառնալ ֆառաբաթական աստարեգ

Հոկտեմբերի 26-ին կանցկացվի Հայոց համագային շաբաթան հիմնադիր համագումարը: ՀՀԿ կուսակցության նախաձեռնող խմբի անդամ Արարատ Զուրաբյանի փոխանցմամբ՝ ցանկանում են ֆառաբաթական ուժը վերականգնել եւ այդ կերպ լրացնել ընդդիմության բացը: Ըստ Զուրաբյանի՝ անվան հետ կապված իրավական խնդիրներ այլեւս չեն առաջանա, արդարադատության նախարարությունից ճշտել են՝ ՀՀԿ-ն վերանվանվել է ՀԱԿ կուսակցություն, հետեւաբար խնդիրներ չկան:

Ընդդիմադիր գործչի խոսքերով՝ համախմբված ուժեղ ընդդիմություն չեն ստեղծել, եւ հենց դա է դասառնող, որ ցանկանում են ՀՀԿ-ն վերադառնալ ֆառաբաթական աստարեգ: «Եթե Հայաստանում Երևանի վերադառնալ ընդդիմության այս վիճակը, Հայաստան ընդհանրապես կգնա կործանման: Տեսե՛ք ԱԺ-ում մի փոքր վերակառուցում էր, եւ որքան հարցերի դասախոսությունը այդ վերակառուցումը: Եթե այս դասախոսությունը երկուստեք է գոյություն չունենալ լուրջ ընդդիմությունը, երկիրը դասառնող է», ասաց Զուրաբյանը, որը նորմալ կգնահատե իրավիճակը, երբ ընդդիմադիր դասառնողները հայտարարեին, որ կողմ են վերակառուցում դասախոսի թեկնածու Գեորգ Կոստանյանի օգտին:

«Բայց երբ հայտարարում են, որ դեմ են եւ մտածում են, թե կլինեն այդ դեմ վերակառուցումը, թե ով է դեմ վերակառուցումը: Այս ամենը ան-

լուրջ է», ասաց Զուրաբյանը՝ չընդունելով Նիկոլ Փաշինյանին ուղղված ՀԱԿ-ի մեղադրանքները, որ լուսանկարել է վերակառուցման թերթիկը: «Այն, ինչ արել է Նիկոլ Փաշինյանը, հավանաբար սեղին էր ու անհրաժեշտ, որովհետեւ այլ դասառնող ինքը նույնպես կգնա վեր այն մարդկանց ցանկում, ովքեր ստիպված են համոզվել, որ իրենք կողմ են վերակառուցում», ասաց նա:

Խոսելով այն մասին, թե ով կարող է խոսել ՀՀԿ-ի անունից եւ ով է այսօր կոչված «բերնդի» կողմը, Արարատ Զուրաբյանը ասաց, որ այժմ Հայ ազգային կոնգրեսի փոխնախագահ Լեւոն Զուրաբյանը ՀՀԿ անդամ է դարձել կուսակցության ինքնալուծարման օրը: Արարատ Զուրաբյանը հիշեցրեց, որ նա 8 տարի ղեկավարել է ՀՀԿ վարչությունը, 6 տարի էլ եղել է կուսակցության վարչության փոխնախագահը: «Հիմա, եթե Լեւոն Զուրաբյանը գտնվում է, որ ինքը ղեկավար է ներկայացնում այս ֆառաբաթական ուժը, իր իրավունքն է, եւ կարծում են, որ նորմալ է, թող ներկայացնի նաեւ Լեւոն Զուրաբյանը, որովհետեւ ՀՀԿ-ն բազմաձայն է, եւ մենք խանդով չենք վերաբերվում սրան», ասաց Արարատ Զուրաբյանը՝ հավելելով, որ կուսակցության կառավարման կանոնադրությունն ու ծրագիրը մինչեւ վերջ հստակեցված չեն, սակայն մեկ բան ակնհայտ է՝ կուսակցությունը «միաժամանակ կառավարման սկզբունք չի որդեգրել»:

Ն. Ն.

Նոր եկեղեցի՝ Երևանի քաղաքի հայերի համար

Հոկտեմբեր 12-ին Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի հանդիսարարությամբ, մասնակցությամբ թեմի առաջնորդ Եզրաս արեմոսկոպոս Ներսիսյանի ու հոգեւոր դասի, օծվելու է Երևանի քաղաքի նոր կառուցվող հայկական եկեղեցին:

Պատմական այդ արարողությունը ներկա են լինելու հոգեւոր եւ աշխարհիկ բարձրաստիճան հյուրեր, հասարակական, ազգային եւ մշակութային գործիչներ՝ հրավիրված Հայաստանի Հանրապետությունից, ՌԴ այլ ֆառաբաթերից, բազմաթիվ հավասարակուր հայորդիներ:

Երևանի քաղաքի հայկական կրոնական կազմակերպությունը ստեղծվել է 2002 թվականի հունիսի 26-ին:

Եկեղեցու հիմքերի օրհնությունը կատարվել է 2003 թ.՝ ձմեռվա Թուսասանի եւ Նոր Նախիջեանի հայոց թեմի առաջնորդ Եզրաս արեմոսկոպոս Ներսիսյանի:

37 մեթր բարձրությամբ եկեղեցին նախատեսված է 200 հոգու

համար եւ երեսուցամետր էր Հայաստանից բերված Արմավիրի կարմիր տուֆով:

Եկեղեցու ճարտարապետն է Հակոբ Գասարյանը: Որմնակարիչը Արսյոն Մելիքյանն է:

Եկեղեցին կառուցվել է Սվերդլովսկի մարզում գործող «Անի Արմենիա» շրջանային հասարակական կազմակերպության նախագահ Մասիս

Նազարյանի բարերարությամբ: 1996 թ.-ից Մասիս Նազարյանը հայ համայնքի նախագահն է:

Եկեղեցին, որի հոգեւոր հովիվը Արիսակես Բախանյանն է, ֆառաբաթ կենտրոնում է, Բելիմսկի եւ Տվերիսիմա փողոցների խաչմերուկում:

Ռուսաստանի եւ Նոր Նախիջեանի հայոց թեմի մամուլ դիվան

Զորք Կլունին աջակցում է «Շոա հաստատության» նախաձեռնությանը

Հարավային Կալիֆոռնիայի համալսարանի (USC) «Շոա հիմնադրամը», որի թվայնացված արխիվներում օրոնով սեղ են գտնվում նաեւ հայերի ցեղասպանության ակնմատենների եւ վերադրողների վկայությունների 400 կիցոժաղապներ, հոկտեմբերի 3-ին Նյու Յորքում կայացած գալա-ճաշակերույթի ժամանակ դասվել է ճանաչված դերասան Զորք Կլունինին: «Արմենյան միտր-սիտեթերթը» շաբաթաթերթի փոխանցմամբ՝ մենք թվով հայեր են ներկա գտնվել այդ միջոցառմանը, որը նախագահել է վերոնշյալ հիմնադրամի նախաձեռնող-հիմնադիր, միջազգային ճանաչման արժանացած ռեժիսոր Սթիվեն Սփիլբերգը:

Հայկական դասվիրակության կազմում է եղել նաեւ Հայաստանում Մ. Նահանգների նախկին դեսպան Զոն Մարտալ Էվանսը: Կլունինի մարդաբանական գործունեությունը դասվելու այս գալա-ճաշակերույթը վարել է Զոն Սոյուարսը: «Շոա հիմ-

նադրամը» վերջերս նյութական հանգանակությունների հավաքման ակտիվ ընթացակարգ է նախաձեռնել, որդեսգի իրականություն դարձնի մինչեւ 2015-ը հայկական վկայությունների ամբողջական ընդգրկումը «Շոայի դասնության» ստեղծական արխիվներում», որն ամենամեծ թվայնացված հավաքածուն է ամբողջ աշխարհում: Ունի 105 հազար ժամ տեղություններ սեսավկայություններ, որոնց կարելի է ծանոթանալ աշխարհի 44 հաստատություններում: Ամեն տարի մոտ մեկ միլիոն ուսանողներ, դասախոսներ եւ հետազոտողներ օգտվում են դրանցից: Ավելին՝ հազարավոր բարձրաստարանցիներ կարող են ծանոթանալ դրանց Լուսն կրթական կայքի միջոցով: «Հայկական ֆիլմերի հաստատություն» (հիմնադիր՝ Զ. Մայլ Հակոբյան) եւ «Շոա հիմնադրամ-հաստատություն» միջուկ համաձայնությունը կնվել էր 2010 թվին: Ն. Ն.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԻՐ
 Հասարակության ԻԲ տարի
 Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
 «ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԻՐ» ՍՊԸ
 Երևան 0010, Համրաթեսուրեան 47
 e-mail: azg@azg.am, azg2@arminco.com
 www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
 ՅԱՎՈՒՄ ԱԻՏԻՆԵՆԻՍ հեռ. 060 271117
 Խմբագիր
 ՊԱՐՈՒՅՐ ԿԱՎՈՐԵՆԻՍ հեռ. 060 271113
 Հավաքակառուցիչ (գովազդ) հեռ. 582960
 060 271112
 Լրագրողների սեմեակ հեռ. 060 271118
 Հանակարգ, ծառայութիւն հեռ. 060 271115

Շոադրայ լրատար ծառայութիւն
 հեռ. 060 271114, 010 529353
 Հանակարգային ծառայութիւն «Ազգ» թերթի

Թերթի միջոցով ամբողջական թե մասնակի արտատրումները տրագիր մամուլի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսութեամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրութեան գրատր համաձայնութեան խախտելու են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի: Միջոց չեն գրախօսում ու չեն վերադարձում:
 Գ. Տառով յորդանանները գովազդային են, որոնց թովանդակութեան համար խմբագրութիւնը դասախոսութեան չի կրում:

“AZG” Daily NEWSPAPER
 Editor-in-chief
 H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
 47 Hanrapetoutian st.,
 Yerevan, Armenia, 0010

Մարտին Ռաֆայելի Մելիքյան

Երկարատև հիվանդությունից հետո, արտի կաթվածից վախճանվեց Ազգային ժողովի նախկին ղեկավար, աշխատանքային բեղուն գործունեությամբ հանրապետությունում ճանաչված մասնագետ Մարտին Մելիքյանը:

Մարտին Ռաֆայելի Մելիքյանը ծնվել է 1953 թ. մարտի 13-ին ՀԱՍՀ Մարտունի փողոցում: 1971 թ. ավարտել է Մարտունու թիվ 1 դպրոցը եւ նույն արում ընդունվել, իսկ 1976 թ. ավարտել է Երեւանի Անասնաբուժական-անասնաբուժական ինստիտուտը: Ծառայել է խորհրդային բանակում:

Աշխատանքային գործունեությունը սկսել է դեռեւս դպրոցական տարիքից՝ ամառային արձակուրդների ընթացքում աշխատելով հայրենի սենտուրիումում: 1977 թ. նստանակվում է Մարտունու էլեկտրատեխնիկական սարքավորումների գործարանի փոխնախագահի, իսկ 1979-1987 թթ., սակավիճակով երիտասարդ տարիքում, նրան են վստահում 600 աշխատող ունեցող այդ գործարանի տնօրենի ղեկավարության գնահատելով Մ. Մելիքյանի աշխատանքային անձնագործը նվիրվելու եւ կազմակերպչական ունակությունները, նրան վստահում է մի քանի կարեւոր պատգամներ: 1985-87 թթ. Մ. Մելիքյանը Մարտունու գազի Երեւանի մարզի տրանսպորտային ինժեներական ինստիտուտում ընդունվելով Մարտունու քաղաքի, 1990-94 թթ.՝ Մարտունու քաղաքի, 1990-94 թթ.՝ Մարտունու քաղաքի:

Մ. Մելիքյանը երկար տարիներ եղել է Մարտունու փողոցային, քաղաքային խորհուրդների, իսկ 1990-95 թթ.՝ Հայաստանի Գերագույն խորհրդի ղեկավար: Եղել է ՀՈՎԿ ղեկավարական խմբակցության անդամ:

Ցավով, առողջական խնդիրները 2004 թ.-ից նրան հնարավորություն չէին տալու շարունակելու աշխատանքային գործունեությունը, սակայն նա միտ ձգտում էր, փորձում Եւրոպայի տարածքում, ժամանակակից հայրենիքում եւ իր համար: Չորս զավակների հայր էր ու չորս թոռնիկների տատիկ, որոնց նա համարում էր «հրաշքեր»:

Այսօր հասարակությունը ցավով է ուժերի ծաղկուն տարիքում կյանքից անժամանակ հեռացած հրաշքի մարդու, ընթացիկ նվիրյալի եւ լավ ընկերոջ համար:

Մի խոսքով ընկերների ստանդիտները ՄԱՐՏԻՆ ՄԵԼԻՔՅԱՆ

Նախաձեռնող Հայաստանի «հնարավոր բոլորը» արել է Բյուռեյ

1-ին էջից

«Հայաստանը, ԵՄ աջակցությամբ, անցել է բարեփոխումների կարեւոր ճանապարհ: Մենք հաստատեցինք եւս շարունակելու բարեփոխումների գործընթացը՝ ուղղված ժողովրդավարության, մարդու իրավունքների եւ օրենքի գերակայության ամրապնդմանը, արդյունավետ կառավարմանը, դատարանական համակարգի կայունացմանը, կոռուպցիայի դեմ պայքարին: Այս գործընթացում մենք ակնկալում ենք ԵՄ Եւրոպական աջակցությունը», համոզված է Մ. Մելիքյանը: Նա կարեւորել է ԵՄ-Հայաստան համագործակցությունը՝ Եւրոպական համագործակցության ղեկավարության ղեկավարմանը, որ արդեն երկու տարի է, ինչը ստիպել է Եվրոպական միության հետ «Եւրոպականության շարունակական» հոշակազմի, իսկ անցյալ դեկտեմբերին՝ մուսֆի արձանագրային ռեժիմի դրուստացման համաձայնագիրը:

Եղվարդ Նախաձեռնողի խոսքով՝ լուրջ ներուժ կա ոլորտային համագործակցության բնագավառում, որը ներառում է սասնյակ ուղղություններ: Հայաստանի արձանագրության խոսքով՝ անցյալ դեկտեմբերին ստորագրված Հայաստանի եւ Եվրոպական միության միջեւ Շրջանակային համաձայնագրի արձանագրությամբ Հայաստանին հնարավորություն է ընձեռվում մասնակցություն ունենալու ԵՄ արձանագրության:

Զեթին Եթոնը հավաստել է, որ Եվրոպական միությունը ցանկանում է շարունակել համակողմանի փոխգործակցության զարգացումը Հայաստանի հետ բոլոր ուղղություններով, որոնք համատեղելի կլինեն Մախային միության անդամակցելու Հայաստանի որոշման հետ: Հանդիմանն անդադարձել են Արեւելյան գործընկերության Վիյուսի գազաթափողի մախադատարանական աշխատանքներին:

Վ. Գ.

Վաճառվում է
բարե ավտոմեքլա ՀԱԹ Բ-4 թաղ-ում, առանց միջնորդի
Հեռ.՝ 077-06-28-48, 055-06-28-48

Վաճառվում է
ավտոմեքլա «Daewoo Matiz» 2009 թ., փոխանցման տարի՝ մեխ., արժեք՝ 0,8 և բեմգին, վազին՝ 93000 կմ, CDMP3 մագնիսաֆոն «Clarion», անվազողները նոր են, մեքլան գնվում է գերազանց վիճակում: Գինը՝ 4500 \$-ին համարժեք դրամ: Հեռ. (077) 700-710:

Այդ քաղաքում Պողոս Նուբար Փաւան, որ հայ ուրբերի եւ գաղթականների խնդիրներով էր զբաղվում, դիմում է Եգիպտոսում ծխախոտի ֆաբրիկա ունեցող Մելիքյանի եղբայրներին, որոնք հայ ուրբերին կրթություն տալու համար հիմնադրում են Կիոթոսի Մելիքյան վարժարանը: Այդ առթիվ հանրագիտարանում գրագրություն է ներկայացված:

Նամականիցներով եւ այլ նյութերով ներկայացված են հայ գրականության մեծերը՝ Ավետիս հասակյան, Ռուբեն Սեւակ, Մեղիք Վարուժան, Գրիգոր Նիժնիյան եւ այլք:

Հանրագիտարանի 300 կտոր նյութերից մի քանիսը ներկայացնում են ստորեւ, որոշեալ ընկալել լինի, թե ինչ մեծածավալ աշխատանքի մասին է խոսքը: Եվս մի քանի օրինակ՝ դարգաղթես հետաքրքրական է:

Առաջին նավթավառի եւ նավթավառի հեղինակ, բոլորնաղի

Գրում կզգնեք Անդրանիկ զորավարի մի հազվագյուտ լուսանկար, որ ուրբերը չունեն: Լուսանկարից Պեռոս Փափազյանը Վառնայից նկեր է ուղարկել Փարիզ՝ Վառնայի Զորավարացի 1913-ին: Անդրանիկը լուսանկարի հետեւում մակագրել է. «Արժանապատիվ Վառնայի Զորավարացի Զորավարացի. սիրելի եղբայր, ընդունեցեք իմ այս լուսանկարս իբրեւ իմ նկեր: Անդրանիկ Օզանյան»

«Մուսա լեռան քաղաքում օրը» վեպի հեղինակ Ֆրանց Վերֆելի վերաբերյալ Հայաստան իր նամակահիշատակ է հանել, այդ առթիվ Շերեֆը հանրագիտարանում ղաւնում է Մուսա լեռան հերոսական ղաւնադրության, Ֆրանց Վերֆելի, նրա կնոջ մասին: Ընդհանրապէս Հայոց ցեղասպանության թեման արբեր նյութերով հանրագիտարանում լայնորեն ներկայացված է:

Հանրագիտարանը ղաւնում է ղաւնադրության, միայն մի քանի էջ

Արման Շերեֆի հանրագիտարանը

Շերեֆի հավաքածուում է, ղաւնելու վկայությունը՝ նրա ստեղծած հանրագիտարանում: Նույն կերպ՝ 1920 Արբերցանը (ավելի ռուս՝ Բաբկի թաթարները) հազար ուրբականոց թղթեր դրան էլ տղել վրան հայերեն նունում:

Մի առանձին ղաւնություն է Ձեյթունի ինքնաղաւթադրությանն առնչվող մի փաստաթուղթ: 1895-ին Պոլսի Իզմիրյան ղաւնարի Ձեյթունի աղաւթադրության առթիվ հանդիմանում է սուլթանին՝ կանգնեցնելու արդունահեղությունը: Իզմիրյանը, մտադրված հայերի ջարդերով, սուլթանին խնդրում է զորք հեռաւել Ձեյթունից: Սուլթանը խրամանկորեն ղաւնախանել է՝ դու գաղի րո ազգին, եւ հեռաւնաչեն զինվորներին: Պաւրաղը, խաբվելով, հրովարակ կամ, ավելի ճիշտ, կոնդակ է ղաւնաւսում եւ ուղարկում բոլոր հայկական գյուղերը, թե՛ հանում Աստու եւ Զրիստի զենքը վայրդեք, սուլթանը կնքել է այլն, երբ արդեն ջարդերն սկսվել էին: Եվ այդ կոնդակն իզուր կամ դարգաղթես միանաւթում է լինում արդեն: Կոնդակի բնօրինակը Շերեֆի մոտ է, ղաւնելու ու գրագրությունը՝ հանրագիտարանում:

Երբ Շերեֆին սասցի, թե ամեն մի բնօրինակ զուցե հազարավոր դղարների արժեք ունի, հակադարձեց. «Անանկ բան մը ըսիք, որ իմ ղաւնությանս վերջը դրիք»: Գիրքը թեք անգամ տղվի, նրա հասույթը բարեգործական նղաւակների է տրամադրվելու: Տղազորության ծախսի փողը որոնվում է: Հայ օլիգարխները եւս կարող են մասնակից լինել, եւ հասկաղթես՝ զրի վաճաղթը միայն բարեգործական նղաւակների է ծառայելու: Օրինակ՝ գրում Գյուլբենկյանների եւ նրանց ընտանիքի մասով էլ հիշատակում կա՝ նամականիցի ղաւնությունը, ընտանիքի ղաւնությունը: Գուցե «Գյուլբենկյան» հիմնադրությունը հետաքրքրի այս անգին զրի տղազորությամբ:

Նաղղեւոն Բյուլուկյանի մասին կա հիշատակում, ով Մարդարաղթես զանգերից մեկն է ուղարկել Լիոնից (հուշատակավորի վեց զանգերից մեկը): Դրա վերաբերյալ նամակագրություն է հրատարակել Շերեֆը՝ «Բյուլուկյան» ֆոնդի օգնությամբ:

Մեծահարուստ Մելիքյանի եղբայրները գործել են Եգիպտոսում:

դեղագործ Իզմիրյան Լուկաւեիչը նույնպէս հայկական ծագում ունի: 1856-ին կերտինով նավթավառ է ղաւնաւսել, այդ մասին վկայում է նամականիցը:

Ռումինացի Սիբայել Եմիլեսուլուն, որ ծնվել-մահացել է 1850-1889թթ., գրականության դրոշմաւոր է եղել: Ռումինիայում նրա հիշատակին նամականիցներ են տղազրվել: Հավաքածուում ներկայացված է նաեւ հանրահայտ Աննա Աւաւան (1897-1988): Աննա Աւաւանը Ռումինիայում են աշխարհում հայցնի զիսնակն էր, ծերաբան, ով ծամանակին ծերությունը կանխելու նղաւակով նովակայինի ներարկումներ էր առաջարկում, իսկ ավելի ուշ երեխաների դանդաղ զարգացման բուժման ղաւնաւսուկներ է ստեղծել:

Աշխարհի զիսնակներից կազմված միացյալ խումբը, որ Մարտի խնդիրների վրա է աշխատում, Մարտը խորհրդանշող դրոշակ է առաջարկել՝ կարմիր-կանաչ-կաղաւթով, որը, ղաւնվում է, 1880-ին Ղեւոնդ Ալիւան վարդաղթես առաջարկած հայկական դրոշմ է: Փաստն է՝ դրոշմների նմուշներնակներից Մարտի խումբը հավանել է հենց այն դրոշմը, որը ծամանակին Ալիւանի առաջարկածն է: Խումբը բարձրաձայնել է, որ դա հին հայկական դրոշմ է:

կազմելանա, քանի որ Շերեֆը խորհուրդներ է ստացել Հայկական հանրագիտարանի անձնակազմից՝ զրի սկզբում Հայաստանի ղաւնությունը ճիշտ թվականներով ներկայացնելու, եւ ընդունել է օգակար խորհուրդը: Իսկ ողջ զիրքն արդեն իսկ թղթերում, նամականիցներով եւ այլ փաստաթղթերով ծամանակաւեւան առ ծամանակաւեւան երկլեզու ներկայացնում է Հայաստանի, հայ ժողովրդի ղաւնությունը:

Իսկ թե որքան ծամանակում է այս ամբողջը ստեղծվել՝ Շերեֆը կասկած չէ. «Գիշերը տուն մտնում եւ, կինս կրտե՛ գնա, երկրորդ կնիկը ներսն է, քեզի կաղաւթ»: Յոթ-ութ տարի աշխատել է վրան: Իսկ տղազրելուց հետո նոր զիր հավաղթեսու համար եւս այդքան նյութ ունի:

Գիրքն անուն դեռ չունի՝ մենք ղաւնանակաւնորեն մեր վերնագրում անվանեցինք Շերեֆի հանրագիտարան, սա իր տեսակի մեզ առաջին զիրքն է: Մնում է, որ արվեսին ու գրականությանը ֆինանսներ հասկացնող մեր բարեգործները նկատեն ահռելի աշխատանքը եւ ամեն աղբի տղազորության համար փող տալու փոխարեն ֆինանս հասկացնեն հայերիս օգակար այս զիրքը տղելու համար:

Երբ ընտրություն չկա, «ընտրություններն ազատ են և թափանցիկ են»

1-ին էջից

Ի՞նչ է նկատվում նրանցից ԱՄՆ ղեկավարության մասին: «Ընտրությունները կանխելու» հորդոր անելիս, դժվար է գուշակել: Նախօրեին ընդդիմությունը հայտարարել էր, որ «Եթե վեներական արդյունքները կեղծվեն», ապա իրենք «բոլոր օրինական միջոցներով պայքարելու են, որդեգրվող արդարությունը վերականգնվի», ինչն արդյունաբանական իրավապահները համարել էին «զանգվածային անկարգություններ հրահրելու անոնս»: Մի ֆանի ընդդիմադիր գործիչներ հրավիրվել էին ուսիկանություն, որտեղ նրանց հետ «դրոֆիլակսիկ զրոյցներ» էին անցկացվել:

Ըստ երևույթին, իրավապահներն սղառնացել են դաժան հաշվեհարդար տեսնել: Այս ենթադրության օգտին է խոսում «ընտրությունները չեղյալ համարելու» նախագահի ընդդիմադիր թեկնածու Ջասանկի հայտարարությունը, որ սարածվել է երեկ: Միաժամանակ, իշխող կուսակցությունը դիմել է ԿԸՀ-ին եւ ընդդիմությանը մեղադրել «լուծարան օրը խախտելու» մեջ: Կողմերն, այսպիսով,

նախադասարարություն են հետնորակազարգացումներին:

Միաժամանակ, կառավարության միտքում էլիան Ալիեյը վստահություն է հայտնել, որ նախագահական «ընտրությունները կանցնեն ազնիվ եւ ազատ եւ կարսահայտեն արդեգրանական ժողովրդի կամքը»: Ուշագրավ է, սակայն, որ ֆառագրավի 22 օրերի ընթացքում էլիան Ալիեյն արդեգրանական ժողովրդի հետ ուղղակի շփման որևէ ֆայլ չի ձեռնարկել: Այս կամ այն շրջանում բացման առիթով այցելելով Արդեգրանի մի ֆանի ֆաղափ եւ Երջան, նա, ինչպես միտք, հաղորակցվել է բացառապես ժողովրդական իշխանության եւ իր կուսակցության ներկայացուցիչների հետ:

Ավելին, չնայած ավելի վաղ արված հավաստիացումներին, որ իշխող կուսակցությունը «բազմահազարանոց հանրահավաքներ կկազմակերպի», իշխող վարչախումբն այդպես էլ որևէ զանգվածային միջոցառում չի անցկացրել ոչ Բաֆլում, ոչ էլ Արդեգրանի այլ ֆաղափում կամ գյուղական բնակավայրում: Մարդկային ֆիչ թե Երջան Երջանի ցույցեր կազմակերպել է ընդդիմությունը: Չա-

միլ Ջասանկի վերջին հանրահավաքին Բաֆլում ներկա է զգնվել շուրջ 15 000 մարդ:

Ընտրությունների «ազատության եւ թափանցիկության» մասին էլիան Ալիեյի ասածը կարելի է բացատրել միայն իրական ընտրության բացակայության համար իշխող վարչախմբի գործարած ջանքերի մասին նրա ունեցած տեղեկությամբ: Արդեգրանում ամեն ինչ արվել է, որդեգրվող ընտրություններ չլինեն: Իշխող վարչախումբը դաժանաբան 1,5 մլն ձայն ունի: Երջան այդքան է ընտրողների թվաքանակի մասին ԿԸՀ եւ ղեկավարվող վիճակագրական ծառայության սկյալների տարբերությունը:

«Արդեգրանում հաստատվել է ուսիկանական ռեժիմ»,- այսպիսին է միջազգային իրավապահների կառույցների վերջին գնահատականը: Այդ ռեժիմը, ընտրողների թվաքանակի մանրադրույթային, իհարկե, էլիան Ալիեյը «կվերնսրվի» նախագահի ղեկավարում: Բայց, ինչպես միտք նկատվել է «Թուրան»-ի վերլուծաբանը, «այս անգամ Արդեգրանում ընտրություններով ոչ թե ինչ-որ բան ավարտվում, այլ միայն սկսվում է»:

Միջազգային ընդդիմության եւ իշխանությունների ժնե մեկնելու նախադասանները

Միջազգային ընդդիմադիրների Ազգային կալիցիան հրադարարկել է իր դաժանագրությունը, որոնք «կարող են երաշխավորել» Միջազգային իրադրության կարգավորման ուղղված «ժնե-2» հաշտության կոնֆերանսի անցկացման հաջողությունը: Չակակառավարական ուժերը հայտարարել են, որ իրենք ժնե չեն մեկնի, եթե բանակցություններում իրեն միջոցորդ հանդես գա «Միջազգային թեմայի եւ զավթիչ» Իրանը: Այդ մասին հաղորդում է «Ալ Արաբիա» հեռուստաալիքը, վկայակոչելով Ազգային կալիցիայի ղեկավար Ահմեդ Ջարբայի հայտարարությունը:

Բացի դրանից, ընդդիմությունը նախագահ Բաբար Ասադին դաժանաբան լիբանանյան «Չգրոլլա» շարժման կողմնակիցներին կոչ է արել հեռանալ Միջազգային Ջարբայի խոսքերով, եթե ընդդիմադիրները ստանան այդ երաշ-

խիցները, ապա Ազգային կալիցիան անմիջականորեն որոշում կընդունի հաշտության կոնֆերանսին մասնակցելու վերաբերյալ:

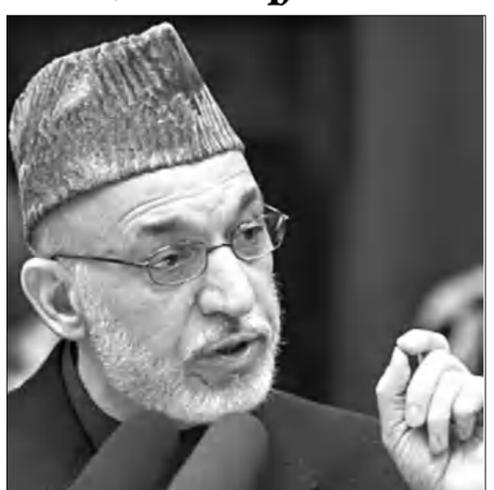
Ջարբան հերթական անգամ հրաժարվել է «Ասադի վարչակարգի հետ երկխոսությունից» եւ կրկնել է ընդդիմության կոչը՝ Ասադը դեմ է թողնի ղեկավար ղեկավարի դաժանությունը:

Իր հերթին նախագահ Բաբար Ասադը գերմանական «Շոլդեյ» շարժապահանդեսին սված հարցազրույցում նշել է այն դասանները, որոնց առկայության դեմ է ինքը դաժանաբան կլիմի «ժնե-2» կոնֆերանսում բանակցել ընդդիմության հետ: Նրա խոսքերով, բանակցելուց առաջ աղսամբները դաժանաբան են դադարեցնել մարտական գործողությունները եւ վայր դնել զենքը:

Պ. Բ.

Կարգայր ՆԱՏՕ-ի գործողությունը համարում է անարդյուն

Աֆղանստանի նախագահ Ջամիլ Կարգայր խիստ ֆնադախության է ենթարկել մինչեւ օրս երկրում ՆԱՏՕ-ի իրականացրած գործողությունը եւ համարել անարդյուն: Կարգայր այդ տեսակետն արտահայտել է BBC-ին սված հարցազրույցում:

Նախագահի խոսքերով, Աֆղանստանում ԱՄՆ-ի եւ նրա դաժանակիցների գործողությունները երկրին դաժանաբան են «հսկայական տարածքներում եւ մարդկային կորուստներ», բայց փաստորեն արդյունք չեն սվել, ֆանի որ ներկա դաժան Աֆղանստանում առաջվա դեպ անադախով է:

Կարգայր նաեւ այն կարծիքն է արտահայտել, որ ՆԱՏՕ-ն սխալ գործեց՝ թալիբների դեմ մղվող դաժան կեժնրոնացնելով Աֆղանստանի հեռավոր Երջաններում ու բնակավայրերում: Դրա փոխարեն, ըստ Կարգայի, միտք կլինի ավելի մեծ ուժադրություն դարձնել հարեւան Պակիստանում զգնվող «Թալիբանի» ռազմակայաններին:

Աֆղանստանում ՆԱՏՕ-ի գործողությունը սկսվեց 2001-ի հոկտեմբերին՝ սեղեմների 11-ի ահաբեկչություններից մեկ ա-

մի հետո: Գործողության նախակետն հռչակվեցին «Թալիբանի» վարչակարգի տալիբները, թալիբների եւ «Ալ Ղաիդայի» ազդեցությունից Աֆղանստանի ազատագրումը, ինչպես նաեւ դրանց առաջնորդների ձերբակալությունը:

Պատերազմի տարիներին սղանվեց ՆԱՏՕ-ի 3372 զինծառայող: Իրավապահների զննահատման համաձայն, խաղաղ բնակիչների Երջանում հակամարտության զոհերի թիվը կազմում է 16-19 հազար: Աֆղանստանում ծավալված գործողությունը դարձավ ամենաերկար դաժանաբան ԱՄՆ-ի դաժանության մեջ: Նախատեսված է ՆԱՏՕ-ի գործերն Աֆղանստանից հանել 214-ին:

Պ. Բ.

Նոր 100 դոլարանոցն արդեն Երջանառության մեջ է

ԱՄՆ-ում հոկտեմբերի 8-ին Երջանառության մեջ է դրվել նոր 100 դոլարանոց թղթադրամը: «Նյու Յորք թայմս» թերթը հաղորդում է, որ տեխնիկական բարդությունների դաժանաբան դաժան ունեցած նախատեսված ժամկետից երկուսուկես տարի ուշ:

Թղթադրամը սաղել է լրացուցիչ դաժանություն, որի դրսեւորման մեկը ներդրված երաշխի կադրույս ժաղապենն է: Նոր մուտի թղթադրամն ունի հավելյալ դաժանություն թեյիկ եւ ջրանիտներ: Նորույթներից է նաեւ մանրատարրությունը: Թղթադրամի վրա դաժանաբան որոշ օբյեկտներ թեյիկ փոխում են զույգներ: Օրինակ՝ Բենջամին Ֆրանկլինի դիմանկարի աջ կողմում դաժանաբան զանգված գունափոխվում է դղնձագույնից մինչեւ կանաչ եւ ընդհակառակը:

Դաժանային դաժանաբանի համակարգի սկյալներով, 2013 թ. հոկտեմբերի 2-ի դրությամբ Երջանառության մեջ զգնվող կանխիկ դոլարների զանաքը 1,21 տրիլիոն է: Թղթադրամների 2/3-ը արտերկրում է: Դրանց կեսից ավելին կազմում են հենց 100 դոլարանոցները: Եվ ամենից հաժախ փորձում են կեղծել հենց դրանք:

Երջանառության մեջ զգնվող դոլարների թիվը 2000 թվականից մինչեւ օրս ավելի ֆան կրկնադաժանակցվել է: Վերլուծաբանների կարծիքով, ամերիկյան արժույթի անմախաղեղ դաժանաբանը եւս մեկ վկայություն է, որ դոլարը կդաժանաբանի աբստրակի գլխավոր դաժանաբանի արժույթի կարգավիճակը:

Պ. Բ.

Ջոնաստանի դաժանության նախկին նախարարը բանտարկվեց

Ջոնաստանի դաժանաբան երկրի դաժանության նախկին նախարար Ալիս Յոխանդոլուն սվին 20 տարվա բանտարկության է դաժանաբան կողուողիոն սխեմաներին մասնակցելու մեղադրանով: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանստրես գործակալությունը:

Մուտից թեյիկ դաժանաբան կառույցները հաղորդում է, որ նույն գործով մեղավոր են ճանաչվել եւս 16 անձինք, այդ թվում՝ նախկին նախարարի կինը եւ դուստրը (նրանք ազատագրվել են 12 տարով), ինչպես նաեւ նախկին կինը եւ հորեղբոր դուստրը (նրանք ազատագրվել են 6 տարով): Տարբեր

ժամկետներով բանտարկվել եւ տուգանվել են նաեւ Յոխանդոլունի նախկին հաշվապահը, փաստաբանը եւ դաժանաբանության նախարարության սղառնազնությունների վարչության նախկին ղեկավարը: Բացի դրանից, մեղավոր են ճանաչվել Morelia եւ Nobilis օժեռային ընկերությունների ներկայացուցիչները, որոնց միջոցով հանցախումբը լվացել էր փողերը՝ դրանք փոխանցելով օտարերկրյա հաշիվներին: Զննիչները Յոխանդոլունի մոտ զննել են 178 մլն եվրո գումարի բանկային դեղորդիներ:

Սղասվում է, որ 73-ամյա նախկին նախարարին ազատ կարձակելն երկու տարվա բանտարկությունից հետո:

Յոխանդոլունը ներկայումս արդեն բանտարկված է մեկ ուրիշ գործով: 2013-ի մարտին նրան 8 տարվա բանտարկություն է 520 հազար եվրո տուգանքի էին դաժանաբան հարկային կեղծ հայտարարագրեր ներկայացնելու համար: Բացի դրանից, բռնագրավվել էր նա կնոջ 1 մլն եվրո գնահատվող առանձնահատուկ:

Ալիս Յոխանդոլունը ձերբակալվել էր 2012-ի ապրիլին՝ գեր-

մանական սուզանավեր զննիս կառաժ ստանալու կասկածանով: Ձերբակալությունից առաջ՝ 2010-ին ֆնդություն էր սկսվել նախկին նախարարի հարկային հաշիվներում գտնվող գումարի եւ Աթեմի Երջան թաղամասում առանձնահատուկ գնման կադրույթային:

1996-2001 թթ. դաժանաբանության նախարարի դաժանաբան զբաղեցրած Յոխանդոլունը 26 տարի եղել է Ջոնաստանի կան սոցիալիստական շարժում (PASOK) կուսակցության դաժանաբան եւ այդ կուսակցության հիմնադիրներից մեկը:

ԼՈՒՐԵՐ

ՀՀ զիստությունների ազգային ակադեմիան նշում է հիմնադրման 70-ամյակը

2013 թ. հոկտեմբերի 15-16-ին սեղի կունենան ՀՀ զիստությունների ազգային ակադեմիայի 70-ամյակին նվիրված հանդիսավոր հոբելյանական միջոցառումներ:

Միջոցառումներին կմասնակցեն ՀՀ վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը, ՀՀ կրթության և գիտության նախարար Արմեն Աճոսյանը, Եվրոպական միության, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի, Վրաստանի, Լատվիայի, Լիտվայի, Էստոնիայի, Մոլդովայի, Տաջիկստանի, Ռուսիայի, Բելոռուսի զիստությունների ազգային ակադեմիաների մասնակիցները:

Պատվիրակությունները հոկտեմբերի 15-ին ժամը 9:30-ին, հանդիպում կունենան ՀՀ ԳԱԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանի հետ: Հանդիպումից հետո՝ ժամը 11:30-ին, սեղի կունենան ՀՀ ԳԱԱ-ի հոբելյանական ցուցահանդեսի բացումը: Բացմանը կմասնակցի ՀՀ վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը:

Ժամը 12:30-ին սեղի կունենան ՀՀ ԳԱԱ-ի աշխատակիցների

դարգետարումը ՀՀ կառավարության, ՀՀ Ազգային ժողովի, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության, ՀՀ դաժնադրության նախարարության կողմից:

Ժամը 17:00-ին Ալ. Սոթեմիարովի անվան օդերայի և բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում սեղի կունենան հանդիսավոր նիստ՝ նվիրված ՀՀ զիստությունների ազգային ակադեմիայի 70-ամյակին: ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը դիմական դարգետներ կհանձնի ՀՀ ԳԱԱ-ի աշխատակիցներին: ՀՀ նախագահը հոկտեմբերի 16-ին առանձին հանդիպում կունենան արհեստագիտական մասնակցների հետ: Նույն օրը ՀՀ ԳԱԱ-ի հյուրերը կայցելեն ՀՀ ԳԱԱ-ի ինստիտուտներ, որից հետո կլոր սեղանի շուրջ կմտնարեն ՀՀ ԳԱԱ-ի և արտերկրի ակադեմիաների և զիստական կենտրոնների միջև հնարավոր համագործակցությունը:

ՀՀ ԳԱԱ Տեղեկատվական-վերլուծական կենտրոն

«Շարժում 1988/25»

Լույս է տեսել «Շարժում 1988/25» գիրքը, որը նվիրված է Ղարաբաղյան շարժման 25-ամյակին:

Գրքում ներառված են 22 դասախոսություններ՝ ներկայացված այն մարդկանց աչքերով, ովքեր ներգրավված էին շարժմանը՝ Երևանում և Արցախում:

«Ղարաբաղ» կոմիտեի հիմնադիր, Հանրային դատախազի նախագահ Վազգեն Մանուկյանն էլ որդե արժան կարեւորագույն առանձնահատկությունն էր անտրոսիան բացակայությունն ու դեմոկրատական հեղափոխության

առկայությունը. «Հայ ժողովուրդը երբեք այդքան միասնական և համախմբված չի եղել: Կարծում են, որ այդ ժամանակ եղած էներգիան ձիւս օգտագործելու դեպքում հիմա ավելի մեծ արդյունքների հասած կլինեին»:

Իսկ լրագրող Աննա Խարայեյանը նշել է, որ գրքի առավելությունն այն է, որ Ղարաբաղյան շարժումը դիտարկվում է բոլոր կողմերից, ինչպես նաև առաջնորդների, այնպես էլ Շարժման արհեստագիտական կենտրոնների և մասնակիցների տեսանկյունից:

Մ. Տ.

Նոր քարգնանություն

«Կինը վանդակում»

Այս օրերին Դանիայում ցուցադրվում է 2013թ հայերեն հրատարակված «Կինը վանդակում» (Kvinden i buret) ֆրեյլդերի (Տեա Գևարդ) հիման վրա նկարահանված դեմեկտի ֆիլմը: Վեյլի հեղինակը աշխարհահռչակ դանիացի գրող Յոնաս Լիլե-Օլսենն է: Վեյլը սարքեր երկրներում արժանացել է բազում գրական մրցանակների, իսկ 2013թ՝ New York Times Bestseller անվանակոչման: Հայերեն գիրքը հրատարակել է «Գիտանք» հրատարակչությունը (թարգմանիչ Ալեքսանդր Աղաբեկյան) իր հայտնի «XXI դարի ֆրեյլդեր» շարքում, որը նաև ընդգրկում է սկանդինավյան երկրների նշանավոր գրողներ Յո Նեյրոյի «Գլխառու» և Մասի Յոնասի «Չարի ֆահանգ» ֆրեյլդերը: Օրերս լույս է տեսել և շուտով գրախանութում կհայտնվի Երվանդի չորրորդ հատորը՝ իսկանդացի հայտնի գրող Արնալդուր Ինդրիդասոնի Պիլոծ արյուն ֆրեյլդերը, որի հիման վրա նկարահանվել է «Jar City» ֆիլմը: Հրատարակչությունը դասախոսում է տղազրության սարքեր երկրների այլ հայտնի գրողների ֆրեյլդերը:

Նորվեգացի գրող Յո Նեյրոյի Գլխառու դեմեկտի հանրահայտ ֆրեյլդերի նկարահանված ֆիլմը մայիսի 24-ին ցուցադրվելու է Ռուսաստանի հեռուստատեսության առաջին ալիքով, ռուսերեն անվանումը՝ Охотники за головами:

«Գիտանք» հրատարակչություն

«Մովսես Խորենացու»

մեդալի հանձնման հանդիսավոր արարողություն Բեյրութում

Հոկտեմբերի 3-ին Լիբանանում ՀՀ դեսպանությունում սեղի ունեցավ «Մովսես Խորենացու» մեդալի հանձնման հանդիսավոր արարողություն հայ մամուլի վաստակաշատ ներկայացուցիչներ Սանդուխտ Պերթիզյանի (Շահանդուխտ, Լիբանան) և Նորա Արիսյանի (Սիրիա): Հանդիսությանը ներկա էին մասնավորապես, մամուլի, մշակույթի և այլ կառույցների ներկայացուցիչներ:

Բացման խոսքում Լիբանանում ՀՀ դեսպան Աճոս Քաչարյանը նշեց, որ ՀՀ դեկլարությունը բարձր է գնահատում մեր հայրենակիցների արժանիքներն ու ավանդը հայադաստիարակման առաքելության համար:

Սանդուխտ Պերթիզյանը (Շահանդուխտ) և Նորա Արիսյանը իրենց խորին երախտագիտությունը հայտնեցին ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսյանին՝ բարձր դարգնի համար: Պարգետարվածներն իրենց շնորհակալությունը փոխանցեցին նաև ՀՀ սփյուռքի նախարարին և Լիբանանում ՀՀ դեսպանությանը:

«Տաշիր» բարեգործական հիմնադրամ Աշխարհը՝ Հայաստանի ու հայերի մասին

«Հայագիտակ» հրատարակչությունը հրատարակության է դասարանել «Երկիր դրախտավայր. Նշանավոր օտարերկրացիները Հայաստանի և հայերի մասին հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը» ժողովածուն, որն ընդգրկում է շուրջ 250 օտարերկրացի դասագրքերի, ճանապարհորդների, դիվանագետների, գրողների, արվեստագետների, ռազմական, դիվանագետական գործիչների վկայությունները, բնութագրումները, ճանապարհական նյութերը, հոդվածներն ու գեղարվեստական ստեղծագործությունները: Նման ժողովածուի հրատարակումը բխում է համադասարանական համագործակցության մի ամբողջության մեջ հայերի ու Հայաստանի մասին հայտնի օտարերկրացիների տեսակետներն ու գրառումները համախմբելու անհրաժեշտությամբ ու առկա տալիս հանգամանակով:

Ժողովածուի հրատարակման աջակցելու խնդրանքով նախաձեռնության հեղինակները դիմել են «Տաշիր» բարեգործական հիմնադրամին: Հավելի առկա էին այս գրքի իրադրությունը և սեղեկատվական առկա բաց լրացնելու անհրաժեշտությունը՝

հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհուրդը, Կարեն և Սամվել Կարապետյանների գլխավորությամբ, որոնք էլ ամբողջությամբ ֆինանսավորել «Երկիր դրախտավայրի» հրատարակությունը: Ստեղծվել է ստեղծագործական-հրատարակչական աշխատանքային խումբ՝ «Հայագիտակ» ընկերության նախագահ Ալբերտ Խոյանի նախագահությամբ: Խմբում ներգրավված են նաև ԵՊՀ հայոց դաստիարակության ամբիոնի վարիչ, դոկտոր Պետրոս Հովհաննիսյանը, ՀՀ ԿԳՆ կրթության դեպարտամենտի մեջ Արամ Կարապետյանը և Կարեն Կարապետյանի գրասենյակի ղեկավար Արսակ Եղաբաբյանը:

Գիրքն ընդգրկելու է հունահռոմեական, ասորական, բյուզանդական, թուրքական, թուրքալուսնական, եվրոպական և այլ աղբյուրներից հաղված սկզբներ, որոնք ամբողջացնում են ինչպես համաշխարհային մեծ ճանաչում ունեցող, այնպես էլ մեր հանրության լայն շրջանակներին ոչ շատ հայտնի, բայց իրենց ժամանակագրական շեղանկով հարուստ դեպարտություն ունեցած օտարերկրացիների մոտեցումներն ու գնահատականները հայ ժողովրդի ու Հայաստանի

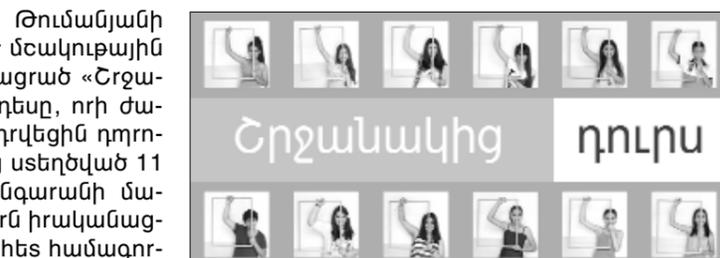
մասին, ինչը թույլ կտա թե հայ և թե միջազգային հանրությանը համադասարանական ներկայացումներ և ժողովրդի հենց օտարերկրացիների աչքերով: Ներկայիս աշխարհաբանական հարաբերություններում, երբ հաճախ առաջին ու երբեմն որոշիչ նշանակություն են ստանում սեղեկատվական հակամարտությունները, շատ կարևոր է ներկայացնել այն, ինչ ունենի, ինչը փաստ ու իրականություն է, ի սարքերություն մեր որոշ հարեւանների, որոնք դարձրեաբար փորձում են իրականության սեղանցկացնել չեղածն ու հնարավոր: Նաև այս առումով «Երկիր դրախտավայր» ժողովածուն կարող է իր մեծ ներդրումն ունենալ:

Գրքի նախադասարանական աշխատանքներն արդեն սկսված են, և ժողովածուն նախատեսվում է լույս ընծայել առաջիկա 5-6 ամսվա ընթացքում: Նախնական դասնավորվածությամբ, ժողովածուի տղախմբակի զգալի մասը, որպես նվեր, կհանձնարվի Հայաստանի, Արցախի, ինչպես նաև աշխարհի մի շարք երկրների գրադարաններին:

«Տաշիր» բարեգործական հիմնադրամի մամուլի ծառայություն

«Շրջանակից դուրս»

Հոկտեմբերի 6-ին Երևանի Հ. Թումանյանի թանգարանում կայացավ ԱՌԻԹ մշակութային ՀԿ-ի նախաձեռնած և իրականացրած «Շրջանակից դուրս» ծրագրի շնորհանդեսը, որի ժամանակ առաջին անգամ ցուցադրվեցին դորոցահասակ դասանիների կողմից ստեղծված 11 կարճ ֆիլմ-դասախոսություններ թանգարանի մասին: «Շրջանակից դուրս» ծրագիրն իրականացվել է Թումանյանի թանգարանի հետ համագոր-

ծակցությամբ Արեւելյան գործընկերության մշակութային ծրագրի «Մշակույթի նոր շունչ. հարսացրու ժառանգությունն արվեստների կյանքում» ծրագրի շրջանակներում և նրա մասին ունեցող ֆիլմ-դասախոսությունների միջոցով ավանդական շրջանակներից դուրս բերել թանգարանի ասեղի:

Ծրագրին մասնակցել են 13-15 արեւելյան 12 դասանիներ Երևանի արքայադուրսից, նրանցից մեկը՝ Արցախից: Ամռան ամիսներին մասնակիցները նախ հնարավորություն ստացան մանրամասն ուսումնասիրել թանգարանի ողջ նյութը, ապա ներգրավվեցին գործնական դասընթացում, որի շնորհիվ սովորեցին սարակական գիտելիքներ ֆիլմի թեմայի ընթացքում, սցենարի ձեւավորման և ռեժիսորական մտադրանքի վերաբերյալ: Այնուհետև յուրաքանչյուրը նվազ փուլերով անցավ իր իսկ ֆիլմի զարգացման ընթացքում՝ թանգարանի կողմից ստանալով բացառիկ թույլտվություն՝ մտնելու սովորական այցելուների համար փակ սարածխեր, շոգափելու և նկարահանելու իրեն հետաքրքիր նյութերը:

Այսօր արդեն 11 կարճ ֆիլմերը ազատ սեղանված են համացանցում՝ հեռեկալ հասցեով,

ու կոչված են թանգարանի թափում անկյուններն ու անձանոթ հերոսներին բացահայտել ինչպես վաղեմի այցելուների, այնպես էլ բոլոր նրանց համար, ովքեր հենց այս կարճ ֆիլմերի շնորհիվ ցանկություն կունենան անձամբ տեսնելու ներկայացվածը: Ֆիլմերը ցուցադրության իրավունքով նվիրվել են Թումանյանի թանգարանին:

Առաջիկա օրերին մասնակիցները խումբը ԱՌԻԹ մշակութային ՀԿ-ի նախաձեռնությամբ և Մշակույթի նախարարության աջակցությամբ կայցելեն Դսեղ՝ Թումանյանի ծննդավայր, որտեղ նույնպես կցուցադրեն ֆիլմերն ու կնվիրեն դրանք

Նաև Ամենայն հայոց բանաստեղծի տուն-թանգարանին:

«Շրջանակից դուրս» ծրագիրն իրականացել է Եվրոմիության ֆինանսական օժանդակությամբ և Հայաստանի երիտասարդ կանանց ասոցիացիայի աջակցությամբ: Առաջիկայում նախատեսվում է ծրագիրը շարունակել Երևանի և մարզերի այլ թանգարաններում:

<https://www.facebook.com/shrjanakitsdurs>
arit.ngo@gmail.com

Ազգային հավաքականը ձգտելու է առաջին հաղթանակը տունել սեփական հարկի սակ

Ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականը սկսեց նախադասարարությունը հոկտեմբերի 11-ին Բուլղարիայի եւ հոկտեմբերի 15-ին Իտալիայի հավաքականների հետ կայանալիք ընթացակարգի մրցախաղերին: Ավանի ֆուտբոլի ակադեմիայի խաղադաշտում հավաքականի ֆուտբոլիստներն առաջին մարզումն անցկացրին, որին ներկա էին նաեւ լրագրողները: Իսկ դարձված կարգի համաձայն հավաքականի 3 ֆուտբոլիստների հնարավորություն ընձեռվեց Եվրո լրագրողների հետ:

փակեցին: Դա դասասխան էր այն մարզական, որոնց կարծիքով ազգային հավաքականի հաղթանակները դասասխանում են, որ ներկայումս հավաքականն անկում է աղոթում: Մենք ազգ ենք ներկայացնում, խաղում ենք մեր ազգի համար, բոլոր նրանց համար, ովքեր հայ են, ովքեր ծնվել են Հայաստանում:

Բուլղարացիների կազմից ոչ մեկին չեն կարող առանձնացնել: Նրանք ընդհանուր առմամբ լավ հավաքական ունեն: Ավելի լավ է կենտրոնանալ մեր հավաքականի վրա: Կարող ենք ասել, որ հետադարձ կարգի է սղասում: Եթե կարողանանք 3 միավոր վասակել, ապա Իտալիայի հետ խաղն ավելի կարեւոր կլինի մեզ համար:

Էդգար Մալխյան-Առաջին կարգի խաղից մեր սղասելիքները դրական են: Պե՛տք է ձգտենք առաջին հաղթանակը տունել տանք: Տեսականորեն դեռեւս 2-րդ տեղը գրավելու հնարավորություն ունենք: Եթե է, դա կախված կլինի նաեւ մյուս հանդիպումների արդյունքից: Հավաքականում շատ ջանքեր են մտնում: Կոչ ենք անում ֆուտբոլիստներին վասակել չհարձակվել բուլղարացիների հանդեմ: Ֆուտբոլում ամեն ինչ դասասխան է:

Արսակ Դաւյան-Շատ ուրախ եմ, որ ինձ կրկին հրավիրել են ազգային հավաքական: Կիրճենք աղաքացիները մարզիչներին, որ ինքնուրույն հարցում չեն սխալվել: Բուլղարիայի հավաքականը շատ լավ թիմ է, որն ուժեղ է իր կոլեկտիվ խաղով: Այնպես որ ոչ մեկին չէի առանձնացնի:

Հենրիխ Մխիթարյան-Մենք սեփական հարկի սակ չենք հաղթել, այնպես որ բուլղարացիների հետ խաղում դեռ է ձգտենք անողայնան լրացնել այդ բացը: Առջեւում շատ կարեւոր 2 հանդիպում ունենք, որոնց շատ լրջորեն ենք դասասխանում: Բուլղարիայում կայացած հանդիպումն արդեն անցյալում է եւ դեռ է մոռանալ այն, ինչ կասարվեց Սոֆիայում: Մենք գրեթե բոլոր խաղերում էլ կազմի հետ կապված կորուսներ ենք ունեցել: Սակայն ունենք հավաքականի մարզիչ, որը կփորձի լուծել բացակա ֆուտբոլիստներին փոխարինող զանգվածը:

Չեմսխալից հաղթելուց հետո ասել էի, որ շատերի բերանը

Տայ խոցասուներակիրները զբաղեցրին ողջ դասվո դասվանդանը

Երեւանում ավարտվեց սուներանարի միջազգային մրցաշարը, որը մկիրված էր մարզաձեւի միջազգային ֆեդերացիայի հիմնադրման 100-ամյակին: Բացի հայերից, մրցաշարին մասնակցեցին նաեւ Վրաստանի, Ռուսաստանի, Իրանի եւ Զուլեյթի դասանի սուներանարիկները:

Ճկասուներակիրների դասարումը հաղթող ձանաչվեց ֆուլեյթից Սաֆի Ահմադը: 2-րդ տեղը գրավեց իրանցի Սոհսեն Հանզեհեյը: Մրցանակային 3-րդ տեղերը զբաղեցրին հայաստանցի Մայլ Հովհաննիսյանը ու վրացի Նիկոլոզ Վերսիսեվիլին:

Նույն մարզաձեւի աղջիկների մրցաշարում ուժեղագույնը վրացի Մարիամ Վախիսեվիլին էր: Նրա հայրենակցուհի Լիկա Ջիջեիվիլին գրավեց 2-րդ տեղը, իսկ բրնձե մեդալների արժանացան Արփինե Աթոյանն ու Աննա Մելիան:

Տղաների խոցասուներ մրցաձեւում տուն սվեցին հայ սուներանարիկները՝ զբաղեցնելով դասվո ողջ դասվանդանը: Հաղթող ձանաչվեց Մայլ Հովհաննիսյանը, 2-րդ տեղը զբաղեցրեց Մանվել Հովհաննիսյանը, իսկ 3-րդ մրցանակակիրներ դարձան Ալեքսի Ծերունյանն ու Էդուարդ Հովհաննիսյանը:

Աղջիկների մրցաձեւում էլ Հայաստանը ներկայացնող էմմա Պողոսովան հաղթեց իր մրցակցուհիներին եւ արժանացավ ոսկե մեդալի: 2-րդ տեղը գրավեց ռուսաստանցի Մարիամ Զաղաբախյանը, 3-րդ տեղը զբաղեցրին վրացի Զրիսինե Միկաձեն եւ ռուսաստանցի Մարիամ Արխսովան:

Կաստարովն ու Իլյումինովը ՖԻԳԵ-ի նախագահի դասնի թեկնածուներ

Տալլինում ընթացող ՖԻԳԵ-ի գլխավոր մրցաշարում այդ կազմակերպության նախագահ Կիւրան Իլյումինովը եւ աեխարիի 13-րդ չեմպիոն Գարի Կաստարովն իրենց թեկնածուներն են առաջադրել նախագահի դասնում: ՖԻԳԵ-ի նոր նախագահի ընտրությունները տեղի կունենան 2014-ի օգոստոսին նորվեգական Տրոմսյո քաղաքում կայանալիք ժամանակ:

համաեխարհային օլիմպիադայի ժամանակ: Կիւրան Իլյումինովի կարծիքով ՖԻԳԵ-ի նախագահի դասնում Կաստարովի ընտրվելու դեմքում աեխարիի նախկին չեմպիոնը ժամանակ միջազգային ֆեդերացիան կհաղափակաձեւի եւ կօգտագործի անձնական մղասակներով: «Նա ժամանակին արդեն ստեղծել էր մի քանի կազմակերպություններ, սակայն դրանք

կազմավորվեցին, քանի որ ներգրավվել էին քաղաքականության մեջ: Նրան ամբողջ էլ հարկավոր, այլ ոչ թե համաեխարհային ժամանակի գարգացում: Մեկ քանի անգ ՖԻԳԵ-ի կոնգրեսում կղայարեն նախագահի դասնի համար, որդեսգի թույլ չհամ միջազգային ֆեդերացիայի ներգրավումը քաղաքականության մեջ եւ շարունակեմ զարգացնել ժամանակը ողջ աեխարիում»:

Կլոմի որակագրկուրը երկարաձգվեց

ՈւեՖԱ-ն որոշել է եւս մեկ խաղով երկարաձգել Դորսմունդի «Բորուսիայի» գլխավոր մարզիչ Յուրգեն Կլոմի որակագրկման ժամկետը: Նա սղիված կլինի սրիբունայում հետեւել նաեւ հոկտեմբերի 22-ին Լոնդոնում «Արսենալի» հետ կայանալիք չեմպիոնների լիգայի 3-րդ տունի հանդիպումը:

Պասանեկան հավաքականը մեկնեց Լեհաստան

Երեկ ֆուտբոլի Հայաստանի մինչեւ 19 տարեկանների դասանեկան հավաքականը մեկնեց Լեհաստան, որտեղ կմասնակցի 2014-ի Եվրոպայի դասանեկան առաջնության որակավորման առաջին փուլի ընտրական մրցաշարին: Մեր հավաքականն ընդգրկված է ընտրական 2-րդ խմբում: Առաջին հանդիպումը մեր ընտրանին կանցկացնի հոկտեմբերի 10-ին՝ Ինովոցյավ քաղաքում մրցելու Ռումինիայի հավաքականի հետ: 2-րդ անց մեր ֆուտբոլիստները ուժեղ կչափեն Լեհերի հետ, իսկ հոկտեմբերի 15-ին մրցակիցը կլինի Լիսվայի հավաքականը:

Արոնյանը մեկնարկեց ոչ-ոքիով

Լեոն Արոնյանը ֆրանսիացի Մախիմ Վալե-Լագրավի հետ գրանցած ոչ-ոքիով սկսեց Բիլբաոյում մեկնարկած ժամանակի «Մեծ սղաղարի» 6-րդ մրցաշարը: Հասարակում կնեցին նաեւ Մայլ Աղանն ու Շահրիար Մամեդարովը: Վերջինս հետ Արոնյանը կխաղա 2-րդ տունը:

Մրցակարգի համաձայն, հաղթանակի դեմքում ժամանակահատվածում է 3 միավոր, ոչ-ոքի գնահատվում է մեկ միավոր: Այնպես որ Բիլբաոյում հաղթանակի արժեքը մեծ է: Մրցաշարն անցկացվում է 2 օրանում:

Տակոբյանը շարունակեց հաղթարձակը

Միխայիլ Չիգորինի հուսմամբ 3-րդ տուն էլ հաղթական էր Վլադիմիր Տակոբյանի համար, որը դասարության մասնեց Վիսլի Սիվոկին: Տակոբյանը 3 միավորով 16 ժամանակահատվածի հետ գլխավորում է աղոյանակը: Նրանց թվում է նաեւ ռուսաստանցի Արթուր Գաբրիելյանը, որը հաղթեց Մերգել Չաչեւին:

2,5-ական միավոր են վասակել Զավեն Անդրեասյանն ու Ռոբերտ Հովհաննիսյանը: Զավենը հաղթեց Անդրեյ Շուրաեւին, Ռոբերտը դասարության մասնեց Կոնստանտին Կոստինին: 2-ական միավոր ունեն Վալեն Բաղդասարյանն ու Աննա Հայրապետյանը, 1-ական՝ Վլադիմիր Պողոսյանն ու Արմեն Անսիմյանը:

Տայ ժամանակահատվածի 4-րդ հավակնում են մեդալների

Շամանաի Եվրոպայի դասանեկան առաջնության նախաձեւից 8-րդ տուն անհաջող դասավորվեց մինչեւ 18 տարեկանների մրցաշարի առաջատարներից մեկի՝ Կարեն Գրիգորյանի համար, որն առաջին դասարությունը կրեց: Նրա մրցակիցը մյուս առաջատար Վլադիմիր Ֆեդոսեւն էր, որը 7 միավորով գլխավորեց աղոյանակը: Գրիգորյանն ունի 6 միավոր:

ղանը 6 միավորով 5-րդ տեղում է: Նա մեկ միավոր է զիջում աղոյանակը գլխավորող Կազան Արիմ-Գելեբին: Արմենը 8-րդ տունում ոչ-ոքի խաղաց ֆիլիպ Օլեւնի հետ: 5,5 միավոր է վասակել Հակոբ Տակոբյանը:

Մինչեւ 12 տարեկանների մրցաշարում էլ Արան Տակոբյանը 6 միավորով 7-րդ տեղում է եւ մեդալ նվաճելու հնարավորություն է

Տունը հաջող էր Հովհաննես Գաբրիելյանի համար, որը հաղթելով Իրակլի Բերաձեին, վասակեց 6,5 միավոր: Ավասական տունում Գաբրիելյանը մրցելու է Ֆեդոսեւի հետ: Հենց այդ դասարություն էլ կորեկի մրցաշարի հաղթողը: Հայ ժամանակահատվածի միայն հաղթանակ է անհրաժեշտ: Կարեն Գրիգորյանն էլ մրցանակակիր դառնալու հնարավորություն ունի:

Մինչեւ 10 տարեկանների մրցաշարի մասնակցի Արմեն Բարսեղյանը հաղթեց Իլյա Գրիգորեւին:

Աղջիկների մրցաշարում հայ ժամանակահատվածից լավագույն արդյունքն ունեն Աննա Պողոսյանը (մինչեւ 8 տարեկաններ) եւ Մանե Աղանյանը (մինչեւ 12 տարեկաններ), որոնք վասակել են 5-ական միավոր: Աննան հաղթեց Օլեսիա Գաղոյանին, իսկ Մանեն հասարակում կնեց Անասասիա Նազարովայի հետ:

Օլիմպիական ջահը վաճառվեց աձուրդում

2014-ի Սոչիի ձմեռային օլիմպիական խաղերի օրիգինալ ջահը Ebay.com-ի աձուրդում վաճառվել է 3283 դոլարով: Ջահի հետ գնորդին է սրվել նաեւ ջահակրի հանդերձանը: Ջահի սկզբնական արժեքը 2000 դոլար էր:

Օլիմպիական ջահն արդեն սկսել է իր մրցաշարային շարունակը Սոսկվայում: Ջահակրների թվում էր նաեւ սոռոջյա լողի աեխարիի 17-ակի չեմպիոն Շավարե Կարապետյանը: Փոխանցումավազի ժամանակ կրակը հանգչել էր: Պարզվել է, որ ջահի փականը կիսաբաց է եղել:

65 հազար կմ երկարությամբ փոխանցումավազն անցկացվելու է Ռուսաստանի 130 քաղաքներով, որին կմասնակցեն 14 հազար ջահակրներ: Փոխանցումավազի կավարսվի 2014-ի փետրվարի 7-ին Սոչիի «Ֆիոս» մարզադաշտում, որտեղ այդ օրը կկայանա ձմեռային 22-րդ օլիմպիական խաղերի բացման արարողությունը:

Օգոստոսին անսարժ գույքի գներն հայաստանում անփոփոխ են մնացել

Գործարքների ֆանսկը կրկին նվազել է

Անսարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի՝ Շուշանի վերլուծության սլայդների համաձայն, 2013-ի օգոստոսին, Հայաստանի անսարժ գույքի շուկայում իրականացվել է 16100 գործարք, ինչը 6,5 տոկոսով ցածր է նախորդ ամսվա՝ հուլիսի եւ 1,5 տոկոսով բարձր՝ 2012-ի օգոստոսի գործարքների համեմատ:

Օսարման գործարքների ֆանսկը օգոստոսին հուլիսի համեմատ նվազել է 0,1 տոկոսով, իսկ անցյալ տարվա օգոստոսի համեմատ՝ 2,6 տոկոսով: 4563 օսարման գործարքներից առնվազն մասնակցություններն ու փոխանակություններն են: Անսարժ գույքի օսարման գործարքների ֆանսկը 43,8 տոկոսն արձանագրվել է Երևան քաղաքում: Երևանում առնվազն մասնակցությունների 60,9 տոկոսն արձանագրվել է բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների նկատմամբ: 2013-ի հուլիսի համեմատ, օգոստոսին բնակարանների առնվազն մասնակցությունների ֆանսկը Երևանում նվազել է 2,8 տոկոսով, իսկ նախորդ տարվա օգոստոսի համեմատ արձանագրվել է 10,4 տոկոսով:

Բնակարանների շուկայական միջին գները Երևանում այս տարվա օգոստոսին հուլիսի համեմատ անձեռն աճ են ունեցել: Ըստ վարչական շրջանների, Երևանում բնակարանների 1 մ² մակերեսի միջին շուկայական գները այսօրվա համեմատ են:

Վարչական շրջաններ	Միջին գները (դրամ)		
	օգոստոս 2012թ.	օգոստոս 2013թ.	հուլիս 2013թ.
Կենտրոն	416800	428000	428000
Արաբկիր	343700	356500	355500
Քանաքեռ-Զեյթուն	272500	282400	282300
Նոր Նորք	235000	251000	251000
Ավան	245050	259200	259100
Երեբունի	239600	249000	249000
Շենգավիթ	240600	255100	255000
Դավթաբեն	265000	274500	274500
Աջափնյակ	231400	248100	248000
Մալաթիա-Սեբաստիա	229800	241100	241000
Նուբարաբեն	140500	152200	152200

Մարզերում, բացառությամբ Երևանի, օգոստոսին վաճառվել են 422 բնակարաններ, որոնց ֆանսկը հուլիսի համեմատ արձանագրվել է 1,4 տոկոսով, իսկ 2012-ի օգոստոսի համեմատ՝ 3,9 տոկոսով: Գներն այստեղ օգոստոսին հուլիսի համեմատ են անձեռն աճ են ունեցել:

Երևանից հեռու, ամենաբանկ բնակարանները օգոստոսին եղել են Շաղկապում, որտեղ 1 մ² մակերեսի շուկայական գինը կազմել է 292 հազար դրամ: Արմավիրում 1 մ² գինը 155 հազար հազար դրամ է կազմել, Վաղարշապատում (Էջմիածնում)՝ 154 հազար դրամ, Նոր Հաճընում՝ 128 հազար դրամ, Եղեգնաձորում՝ 124 հազար դրամ, Արմավիրում եւ Գորիսում՝ 121 հազար դրամ, Իջեանում 118 հազար դրամ 1 մ² դիմաց ցուցանիշներով:

2013-ի օգոստոսին Հայաստանում գրանցվել է անհասկանալի սենթի առնվազն մասնակցությունների 470 գործարք, որից 145-ը՝ Երևանում: Մայրաքաղաքում անհասկանալի սենթի առնվազն մասնակցությունների գործարքների

ֆանսկը 2013-ի հուլիսի համեմատ արձանագրվել է 12,4 տոկոսով, իսկ մարզերում՝ 3,2 տոկոսով: 2012-ի օգոստոսի համեմատ անհասկանալի սենթի գործարքների ֆանսկը Երևանում արձանագրվել է 15,1 տոկոսով, իսկ մարզերում՝ 19,9 տոկոսով:

Միջինացված՝ 250 մ² շինության մակերես եւ 400 մ² սնամեծ ունեցող անհասկանալի սենթի 1 մ²-ի միջին գները (ներառյալ սնամեծի միավորի գինը) Երևանում 2012-ի օգոստոսին հուլիսի համեմատ մնացել են անփոփոխ: Ըստ Երևանի վարչական շրջանների, գների դասերը հետևյալն է եղել.

Վարչական շրջաններ	Միջին գները (դրամ)		
	օգոստոս 2012թ.	օգոստոս 2013թ.	հուլիս 2013թ.
Կենտրոն	464500	476100	476100
Արաբկիր	370500	383000	383000
Քանաքեռ-Զեյթուն	282000	295000	295000
Նոր-Մարտ	308000	319200	319200
Ավան	261500	270500	270500
Երեբունի	229300	239500	239500
Շենգավիթ	246200	255000	255000
Դավթաբեն	264000	276000	276000
Աջափնյակ	240000	250050	250050
Մալաթիա-Սեբաստիա	229500	238000	238000
Նուբարաբեն	144500	150500	150500

Մարզերում միջինացված են 200 մ² շինության եւ 1000 մ² սնամեծ մակերեսով անհասկանալի սենթի գները: Այստեղ միջին գները օգոստոսին հուլիսի համեմատ դարձյալ անփոփոխ են: Ամենաբանկ անհասկանալի սենթի Երևանից հեռու Շաղկապում են՝ 1 մ²-ն 305 հազար դրամ: Երևանում Արմավիրում է՝ 1 մ²-ն 157 հազար դրամ, Երրորդ՝ Վաղարշապատում, որտեղ 1 մ²-ն կազմել է 153 հազար դրամ: Արաբկիրում եւ Արմավիրում՝ 136 հազար դրամ, Ջերմուկում՝ 131 հազար դրամ, Գորիսում՝ 130 հազար դրամ, Նոր Հաճընում՝ 129 հազար դրամ, Իջեանում՝ 123 հազար դրամ, Բյուրեղավանում՝ 120 հազար դրամ 1 մ² դիմաց:

Հողի շուկայում հետևյալ դասերն են՝ 2013-ի օգոստոսին 2012-ի օգոստոսի համեմատ, հողերի գործարքների ֆանսկը նվազել է 14,5 տոկոսով, արձանագրվել է 15,8 տոկոսով:

2013-ի օգոստոսին հուլիսի համեմատ, անսարժ գույքի վարձակալության գործարքների ֆանսկը նվազել է 8,7 տոկոսով, իսկ 2012-ի օգոստոսի համեմատ՝ արձանագրվել է 10 տոկոսով:

Օգոստոսին իրականացվել են հիփոթեկային գրավադրման 193 գործարքներ, որից 149՝ Երևանում: Հուլիսի համեմատ, հիփոթեկային գրավադրման գործարքների ֆանսկը Երևանում արձանագրվել է 2,1 տոկոսով, իսկ մարզերում՝ նվազել 17 տոկոսով: 2012-ի օգոստոսի համեմատ, հիփոթեկային գրավադրման գործարքների ֆանսկը Երևանում արձանագրվել է 33 տոկոսով, իսկ մարզերում՝ նվազել 12 տոկոսով:

Այսօրվա, անսարժ գույքի գները անփոփոխ են մնում ավելի քան կես տարի: Հիփոթեկային, որ փետրվարին-մարտին գործարքների ֆանսկը զգալի աճ էր արձանագրել, ապրիլին-մայիսին՝ նվազում, հունիս-հուլիսին կրկին նվազելիս արձանագրվել է ևս օգոստոսին՝ կրկին նվազել:

ԱՐԱ ՄԱՐԿԵՏԻՆԳ

Ցավակցագիր Երվանդ Փամբուկյանին

Լիբանան, Բեյրութ

Սիրելի Երվանդ, Փամբուկյան ընտանիքին դաստիարակող և ահաբեկիչ շրջանակներից հեռացնող մեզ: Խորապես վշտանալով եմ սիրելի Սեդա Թաթևյան-Փամբուկյանի անժամանակ եւ ողբերգական մահվան առթիվ: Բառեր չեն գտնվում միջոցառության եւ սիրտը խոստումներ ասելու: Տիկին Սեդան այն ազնվական շիկունջ ժողովրդի էր, որի առջև եւ հաճախ անձնավորություն եւ այդպիսին էլ կմնա

մեր հիշողության մեջ: Այս ծանր ժամին մենք հողով եւ սրով եղ հեն ենք, Փամբուկյան ընտանիքի հետ:

Երվանդ Տեր-Խաչատրյան
Աննա Արեւազյան
Կիմ Աղաբեկյան
Երվանդ Երվանյան
Հենրիկ Էդրյան
Վլադիմիր Բարխուդարյան
Պետրոս Հովհաննիսյան
Հակոբ Ավետիսյան

ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

«Համաժամանակային հայկական կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության օրերը Հայաստանում եւ Արցախում» - 2013

9 հոկտեմբերի, 2013

14:30 ՀՀԿ եւ ՌԴՄ դասվարությունների ժամանում Երևան
17:00 Համաժամանակային հայկական կոնգրեսի, Ռուսաստանի հայերի միության, ՀՀ սփյուռքի նախարարության՝ Հայաստանի նկարիչների միության հետ համատեղ հայտարարված կերպարներ բնագավառի լավագույն գործերի համահայկական մրցանակաբաշխության հարթոցների աշխատանքների ցուցահանդեսի բացում:

Վայրը՝ Հայաստանի նկարիչների միություն

10 հոկտեմբերի, 2013

11:00 ՀՀԿ եւ ՌԴՄ նախագահ Արա Աբրահամյանի մամուլի ասուլիսը:
Վայրը՝ ՀՀ ՊԱԱ նախագահության միստերի դահլիճ

12:30 ՀՀԿ եւ ՌԴՄ նախագահ Արա Աբրահամյանի հանդիպումը Հայաստանի երիտասարդական խորհրդարանի ներկայացուցիչների հետ:

Վայրը՝ ՀՀ Ազգային ժողով

13:00 «Հայ-ռուսական հարաբերությունները եւ տարածաշրջանային անվտանգությունը ու զարգացումը» թեմայով գիտաժողով, որին մասնակցում են ՀՀ բուհերի միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետներ, ինչպես նաեւ ՀՀ ՊԱԱ հետազոտական ինստիտուտների ուսանողները, մագիստրանտները եւ ասպիրանտները: Գիտաժողովի արդյունքներով մասնակցներին կհանձնվեն I, II եւ III կարգի դիպլոմներ Ռուսաստանի հայերի միության, հայ-ռուսական ձեռնարկությունների, ՀՀ եւ ՌԴ արտաքին գործերի նախարարության կողմից:

Վայրը՝ Երևանի ղեկավար համալսարան

15:00 Համաժամանակային հայկական կոնգրեսի, Ռուսաստանի հայերի միության, ՀՀ սփյուռքի նախարարության եւ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի, Հայաստանի գրողների միության, Հայաստանի ժուռնալիստների միության, Հայաստանի նկարիչների միության, Հայաստանի կինոմատոգրաֆիստների միության համատեղ հայտարարված «Լավագույն գիտական եւ ստեղծագործական աշխատանք» համահայկական մրցանակաբաշխության արդյունքների ամփոփում: Հարթոցների դարձեցում:

Վայրը՝ Հայաստանի գրողների միության դահլիճ

18:30 «Մենք եղել ենք, մենք կանք, մենք կլինենք» խորագրով «Երևանը համայն հայության մայրաքաղաքն է» թեմայով դոկտրինային եւ ուսանողների լավագույն գրական ստեղծագործության IX մրցակցային մրցույթի արդյունքների ամփոփման եւ հարթոցներին դարձեցնելու համաձայն հանդիսություն: Միջոցառումն անցկացվում է ՀՀ սփյուռքի եւ ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարությունների հետ համատեղ:

Վայրը՝ «Երևանում Մոսկվայի տուն» մոսկովյան գործարար-մշակութային կենտրոն

11 հոկտեմբերի, 2013

11:00-15:00 Մասնակցություն ՀՀ սփյուռքի նախարարության հիմնադրման 5-ամյակին նվիրված միջոցառումներին:

16:30 Համաժամանակային հայկական կոնգրեսի, Ռուսաստանի հայերի միության, ՀՀ սփյուռքի նախարարության, ՀՀ մշակույթի նախարարության, Հայաստանի կոմպոզիտորների եւ երաժշտագետների միության եւ Հայաստանի երաժշտական ընկերակցության հետ համատեղ «Լավագույն երաժշտական ստեղծագործություն» համահայկական մրցույթի եւ երիտասարդական երգչախմբային կոլեկտիվների փառատոնի հարթոցների հաշվետու համերգ:

Մրցանակակիրների դարձեցում:
Վայրը՝ Կամերային երաժշտության տուն

12 հոկտեմբերի, 2013

10:00 ՀՀԿ Երիտասարդական կազմակերպությունների ասոցիացիայի հերթական համագումարը: Օրակարգը.

- ՀՀԿ ԵԿԱ խորհրդի հաշվետվությունը իրականացրած աշխատանքների վերաբերյալ
- ՀՀԿ ԵԿԱ խորհրդի նոր կազմի ընտրություն

Վայրը՝ ՀՀ ՊԱԱ նախագահության միստերի դահլիճ

11:00 Ա.Աբրահամյանի հանդիպումը ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Հ.Աբրահամյանի հետ:

12:00 Մասնակցություն ՀՀ սփյուռքի նախարարության կողմից կազմակերպված ԱՊՀ երկրների հայ համայնքների ղեկավարների եւ ներկայացուցիչների ֆորումի աշխատանքներին:

13 հոկտեմբերի, 2013

11:00-17:00 Այցելություն Հայաստանում սեղակայված ռուսական ռազմական բազա, ՌԴ ԴԱԾ սահմանադրական զորքեր եւ ավիացիոն զույգ: Սահմանադրական համար համերգների կազմակերպում «Երգը բարեկամության կամուրջ է» ռուսական երգի փառատոնի դափնեկիրների ներգրավմամբ: